

ACTA AGRARIA DEBRECENIENSIS

Főszerkesztő/Editor-in-chief: JÁVOR ANDRÁS

Szerkesztő Bizottság/Editorial Board

Baranyi Béla (gazdaság- és társadalomtörténet, regionális tudományok/economic and social history, regional sciences)
Berde Csaba (munka- és vezetéstudomány/labour and management science)
Blaskó Lajos (talajjavítás, talajvédelem/soil amelioration, soil preservation)
Dobránszki Judit (biotechnológia, genetika/biotechnology, genetics)
Fehér Alajos (vidékfejlesztés/rural development)
Gundel János (takarmányozás, állattenyésztés/nutrition, animal breeding)
Hodossi Sándor (kertészet/horticulture)
Holb Imre (növényvédelem/plant protection)
Jávor András (állattenyésztés, genetika/animal husbandry, genetics)
Kovács Béla (élelmiszertudomány/food sciences)
Loch Jakab (kémia/chemistry)
Mezőszentgyörgyi Dávid (vidékfejlesztés/rural development)
Nábrádi András (ökonómia/economy)
Nagy János (földhasználat/land use)
Pepó Péter (növénytermesztés/crop production)
Pető Károly (gyepgazdálkodás, vidékfejlesztés/grassland management, rural development)
Popp József (ökonómia/economy)
Tamás János (környezetvédelem, vízgazdálkodás/environmental protection, water management)

Nemzetközi Tudományos Tanácsadó Testület/International Scientific Advisory Board

Milan Demo, Nitra
Imre Dimény, Budapest
Frank Ellmer, Berlin
André Falisse, Gembloux
Peter Gregory, Reading
Pál Hajas, Róma
László Heszký, Gödöllő
Péter Horn, Kaposvár
Ruud Huirne, Wageningen
Josip Juracak, Zágráb
Ernst Kalm, Kiel
Zoltán Király, Budapest
Vlado Kovačević, Eszék
Edít Láng, Vácraátót
István Láng, Budapest
Miklós Neményi, Mosonmagyaróvár
János Papp, Budapest
János Schmidt, Mosonmagyaróvár
Johnson Stanley, Iowa, Ames
J. Rod Summerfield, Reading
Ferenc Szabó, Keszthely
László Varga, Gödöllő
György Várallyay, Budapest

A Debreceni Egyetem és a hozzá tartozó sportszervezetek kapcsolat- és működési rendszerének változásai 2000–2013 között

Lenténé Puskás Andrea

Debreceni Egyetem Tudományegyetemi Karok

Testnevelési és Sportközpont, Debrecen

lpandrea@sport.unideb.hu

ÖSSZEFOGLALÁS

A sport stratégiai és koncepcionális megközelítése a 2005–2013 közötti időszakban jelentős változást hozott a Debreceni Egyetem sportéletében. Az egyetemi sport fejlesztése érdekében végrehajtott szervezeti átalakítások és a finanszírozás jobb átláthatóságára vonatkozó intézkedések jelentős előrelépést jelentettek az integrációt megelőző időszakhoz képest. Az egyetem Sportkonceptje egy átlátható, tervezhető, komplex struktúrában működő sportélet különböző területeit, mely alkalmazkodik a Nemzeti Sportstratégiában megfogalmazott irányelvekhez és a Sporttörvényben megfogalmazott törvényi előírásokhoz. A Debreceni Egyetem által kidolgozott Sportkonceptje összhangban van az Unió célkitűzéseivel is, amelyek a sportolók oktatásba történő integrálására, a tanulás és sport párhuzamára, a sportolói kettős karrier megvalósíthatóságára fektetnek hangsúlyt.

Kulcsszavak: egyetemi sport, sportkonceptje, struktúra- váltás, sportolói kettős karrier, Debreceni Egyetem

SUMMARY

The strategic and conceptional approach to sport has brought substantial changes in the sporting life of University of Debrecen during the period between 2005–2013. The restructuring process aiming at the development of university sport as well as the measures related to creating a more transparent financing system demonstrates elements of improvement in comparison to the period prior to the Bologna process. The Sport Concept of the university operates the different areas of sport within a transparent, planned and complex structural framework in accordance with the principles outlined in both the National Sports Strategy (2007) and the legal regulations specified by the Sports Law and its modification (2004, 2011). The conceptional changes of sport at the University of Debrecen followed the main objectives and guidelines of the European Commission that lays a great emphasis on issues such as the integration of athletes into higher education allowing maintenance of parallel educational and athletic carriers for athletes.

Keywords: university sport, the conception of sport, structural changes, dual career in sport, University of Debrecen

BEVEZETÉS

A sport társadalomban betöltött szerepének felismerése Magyarországon is egyfajta szemléletmód váltást vont maga után az utóbbi évtizedben, mely szükségessé tette a testmozgás és a sport, oktatásban betöltött szerepének újragondolását, beleértve a felsőoktatás sportját is.

A szemléletmód váltás első jelének tekinthető a 2007 és 2020 közötti időszakra kidolgozott Nemzeti Sportstratégia, valamint a 2004. évi Sporttörvény. Ezen rendelkezések az egészségtudatos életmód kialakítását, az iskolai testnevelés és a diáksport területén a fiatalok jó testi, lelki és szellemi egészségét, a fizikai erőnlét növelése érdekében a testmozgás megszerettetését, az élsportban az eredményességi szint fenntartását és az utánpótlás bázis biztosítása mellett a sportolási terek, létesítmények fejlesztését tűzték ki stratégiai célként (Nemzeti Sportstratégia, 2007).

A 2011-ben hatályba lépett új Nemzeti Felsőoktatási Törvény (Nftv, 2011) bevezetésével a magyar kormány egyértelműen megfogalmazta a felsőoktatási intézményekben a rendszeres testmozgás és sporttevékenység megszervezésének szükségességét, amely hozzájárul az egészséges életmód és az életminőség javításához. Ennek létjogosultságát támasztja alá az a tény, hogy az iskolarendszer legmagasabb szintjén, a felsőoktatási intézményekben van utóljára lehetősége a hallgatóknak arra, hogy szervezett keretek között heti

rendszerességgel sportoljanak. A törvény érvénybe lépését követően elkerülhetetlenné vált a sport területén a korábbi struktúra átalakítása, így a magyarországi felsőoktatási intézményekben folyó, a 2004. évi I. Sporttörvényben és az Nftv-ben megfogalmazott sporttal kapcsolatos feladatok koordinációját a Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) felügyelete alá tartozó, 2012-ben megújult Magyar Egyetemi–Főiskolai Sportszövetség (MEFS) látja el. A MEFS 2012-ben ismertetett szakmai programtervében határozta meg azokat az irányelveket, amelyek az egyetemi–főiskolai sport presztízsének növelésre irányulnak és tartalmazzák a felsőoktatás sportjának átalakítására, fejlesztésére vonatkozó elképzeléseket (Hajós Alfréd Terv, 2012). Ennek alapjául a MOB által 2003-ban elindított 'Olimpikon Életút Program' szolgált, melyben 2012-ig már 21 sportág 408 olimpikonja sikeresen vett részt (Istvánfy, 2012). A fenti kezdeményezések összhangban vannak az Európai Unió sportpolitikájában megfogalmazott, a sportolónak az oktatásban való részvételére, a tanulás és sport párhuzamának, a sportolói kettős karriernek a megvalósíthatóságára vonatkozó célokkal (EU Commission, 2011).

A Debreceni Egyetem 1912-es megalakulása óta a sport jelentős szerepet tölt be az egyetem életében, ennek megfelelően az egyetem a sportra vonatkozó oktatási feladatok mellett az ehhez szorosan kötődő egyetemi versenysportra is nagy hangsúlyt fektet. Az egyetemi kötődésű hagyományos sportegyesületek, a Debreceni Egyetemi Atlétikai Club (DEAC) és a Debreceni

Agrár Sportegyesület (DASE) – mint az amatőr versenysport színterei – működésével a sporttevékenység megszervezése, a sporttevékenység feltételeinek megteremtése, és a sportlétesítmények használata illetve működtetése valósul meg. A DEAC Egyesület 94 éves, a DASE 105 éves múltra tekint vissza, melyek a mai napig az amatőr versenysport bázisaként¹ vannak jelen az egyetem sport életében.

Az egyetem történetében mély hagyományai vannak az egyetemi sportnak, több kimagasló teljesítményt nyújtó sportoló az egyetemi évek alatt az egyetemi klub tagjaiként nemcsak a sportban, de az egyetemi tanulmányaikban is kiemelkedtek. Dr. Nyirkos István – a nyelvtudományok nagyra becsült professzora, a DEAC örökös elnöke labdarúgó, az 1959-es Országos Főiskolai Bajnokságban II. helyezést ért el; Dr. Szegedi Gyula – világhírű akadémikus, belgyógyász professzor, szintén a DEAC labdarúgójaként Országos Főiskolai Bajnoki címet szerzett (1960); Lázár Magdolna – programozó matematikus, középtávfutó, aki többszörös magyar bajnok, a Montreali Olimpia résztvevője, Universiade helyezett. A sport területén kimagasló eredményt elért sportolók példái igazolják, hogy az élsport mellett a diploma megszerzése reális célként fogalmazódhat meg.

A Debreceni Egyetem 2010-ben elnyert kutató egyetemi címével egyike az ország öt kutatóegyetemének. Az egyetemre jelentkező diákok létszámát tekintve 2011-óta a legnépszerűbb vidéki egyetem, amely magas-színvonalú oktatási és kutatási programjai mellett intézkedéseivel és szabályozásaival támogatja az intézménybe felvételt nyert fiatalok sportolását. A Debreceni Egyetem 15 karán, közel 24 000 nappali és 7000 levelező tagozatos hallgatónak biztosít tanrendi és szabadidő sportolási lehetőséget. Az egyetem feladatának tekinti, hogy intézkedéseivel és szabályozásaival az intézménybe felvételt nyert sportolók számára a tanulmányok és az élsport összeegyeztetéséhez a feltételeket megteremtse, melyhez szabályozási kereteket és eszközöket az egyetem által megfogalmazott Sportkoncepció biztosít.

Jelen kutatómunka célja, hogy bemutassa, hogyan változott a Debreceni Egyetem sportkoncepciója a törvényi szabályozások és a jogszabályok változásainak következményeként a 2000–2013-ig terjedő időszakban. A tanulmány feltárja, hogy a sportkoncepció változása milyen strukturális és finanszírozási változtatásokat tett szükségessé a sporttal kapcsolatos területek viszonylatában. Az elemzés célja továbbá, hogy a sport területén működő szervezeteket felmérje és bemutassa ezek elhelyezkedését és funkcióját az egyetemi versenysport színtereit tekintve, illetve bemutassa a sportklubok szakosztály- és sportolói összetételét.

ANYAG ÉS MÓDSZER

Az elemzés során dokumentumelemzéssel vizsgáltam meg az egyetemi sport szervezeti felépítését és a

sporttal kapcsolatos területek működését, különös tekintettel a Debreceni Egyetem 2005-ben elfogadott, majd 2011-ben módosított Sportkoncepciójára. A vizsgálat alapjául szolgáltak továbbá a 2004. évi I. törvény a sportról és annak 2011. évi módosítása, valamint a sporttal kapcsolatos törvénymódosítások, az egyesülési jogról-, a közhasznú jogállásról- és a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvények. Kutatásom fókuszába a Debreceni Egyetem által támogatott sportszervezetek – a DEAC és DASE Egyesületek és a DEAC Sport NK Kft. (DEAC Sport NK Kft.) – kerültek, mely szervezetek elemzése során vizsgáltam az egyesületek közötti kapcsolatrendszer, valamint a szervezeti, működési és finanszírozási rendszer változását. A DEAC Sport NK Kft. és a DEAC Egyesület szakosztályai közül azoknak az elemzését végeztem el, amelyek a sportolói létszámot tekintve az igazolt versenyzők több mint 80%-át adják. A DASE, mint a központi finanszírozásban (TAO) részesülő, egyetemi kötődésű sportegyesület került a vizsgálat fókuszába. Továbbá, kvantitatív adatelemzést végeztem a három sportszervezetben, mely a sportolók és szakosztályok szervezeti eloszlására, létszámára, valamint a szakosztályok összetételére vonatkozóan szolgáltat adatokat. Jelen elemzés az él-, verseny és hivatásos² sportoló kategóriákat a 2004. évi I. Sporttörvényben nevesített meghatározásoknak megfelelően alkalmazta.

EREDMÉNYEK

A sport struktúrájának változása

A korábban önálló működésű intézmények egyesítésével és jogutódlásával 2000-ben megalakuló Debreceni Egyetemnek az integrációt megelőző időszakban és az azt követő néhány évben nem volt átfogó programja a sporttal kapcsolatos feladatok koordinálására és végrehajtására, ennek megfelelően az oktatási feladatok, valamint a szabadidő- és versenysport szervezése a Centrumok³ és a Tudományegyetemi Karok (TEK) szintjén valósultak meg. A Debreceni Egyetemen a sport stratégiai és koncepcionális megközelítésére először 2005-ben került sor. Az új Sportkoncepcióban (2005) az egyetem szervezeti átalakításokat hajtott végre és a finanszírozás jobb átláthatóságára vonatkozó intézkedéseket vezetett be. A sporttal foglalkozó szervezeti egységeket Sportigazgatóságba integrálta és létrehozott egy önálló egységet, mely a továbbiakban irányította, menedzselte ezen területek működését. A sportigazgatóság létrehozásával a testneveléssel, szabadidősporttal, hallgatói versenysporttal és a minőségi versenyeztetéssel kapcsolatos feladatok központi irányítás alá kerültek, melynek finansziális háttérét egy több forrásból származó központi keret biztosította (Nagy, 2010). Ezek a változások ugyan előrelépésként kerültek értékelésre, azonban a finanszírozás területén további módosítások váltak szükségessé.

¹Amatőr versenysport: a versenyszerű sporttevékenység nem hivatásszerűen, jövedelemszerzés céljával történik.

²Hivatásos sportoló: „Hivatásos sportoló az a versenyző, aki jövedelemszerzési céllal foglalkozásszerűen folytat sporttevékenységet.” 2004. évi I. Sporttörvény).

³Centrumok: Orvos-és Egészségtudományi Centrum (OEC), Agrár-és Gazdálkodástudományok Centruma (AGTC).

A jobb átláthatóságra való törekvés és a sportról szóló törvény 2011. évi módosítása által biztosított lehetőségekhez való alkalmazkodás 2011-ben indokoltá tette a sport struktúrájának újragondolását. Az egyetem a korábban központi irányítás alá vont feladatokat három, jól körülhatárolható területre különítette el úgy, mint az oktatási feladatok (rendszeres testnevelés órák), a szabadidősport, valamint a versenysport lehetőségének biztosítása az élsportoló hallgatók számára (2011. évi CLXXII. törvény a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról). A sporttal kapcsolatos területek szerkezeti átalakítása következtében a finanszírozás ellenőrizhetőbbé vált és a központi feladatokat ellátó Testnevelés Koordinációs Testület (TKT) működése is költségtakarékos megoldásnak bizonyult (Bács, 2011). Az új struktúrában a kurzusok meghirdetése központilag történik, de az oktatással kapcsolatos feladatok hatásköre a Centrumok/TEK Testnevelési és Sportközpontjaihoz kerültek vissza, melyek között az átjárhatóság biztosított (Debreceni Egyetem Testnevelési Ügyrendi szabályzata, 2011). Az új sportkoncepció értelmében a hallgatói szabadidősport keretein belül megvalósuló bajnokságok szervezésével és lebonyolításával kapcsolatos feladatokat a Hallgatói Önkormányzat (HÖK) látja el. Az országos, egyetemek közötti (MEFOB, Universitas Kupa) és helyi (DE Kupa) versenyeken induló hallgatók versenyeztetését a Testnevelési Koordinációs Testület (TKT) koordinálja és finanszírozza, valamint a HÖK-kel szorosan együttműködve szemeszterenként kiemelt egyetemi szabadidősport sportrendezvényeket szervez.

A Debreceni Egyetemre felvételt nyert élsportolók⁴ és versenysportolók⁵ számára a versenyzés szintereit tekintve különböző alternatívák állnak rendelkezésre

attól függően, hogy milyen szinten kívánják folytatni sportolói pályafutásukat az egyetemi évek alatt. Az élsportolók a városi klubokban vagy korábbi egyesületekben, az amatőr versenysportolók az egyetem sportklubjában folytathatják sportpályafutásukat. A kimagasló tehetségeknek lehetőségük van arra, hogy az egyetemmel megállapodási szerződést kötött egyesületekben hivatásos sportolóként folytassák pályafutásukat (Bács, 2011). A kiemelten tehetséges sportolók számára az egyetem különböző szabályozásaival és intézkedéseivel lehetőséget biztosít, hogy a sportolói ket-tős karrier elvének megfelelően össze tudják hangolni tanulmányaikat magas szintű sportteljesítményükkel. Ezek az élsportolók különböző kedvezményekben részesülhetnek úgy, mint sportösztöndíj, egyéni tanrend és vizsgarend, valamint kollégiumi elhelyezés (Lente-Puskás, 2012). Az amatőr versenysport szintere a DEAC Sport Nonprofit Közhasznú Kft (DEAC Sport NK Kft.), mely a Debreceni Egyetemmel szorosan együttműködve célként tűzte ki, hogy a város sportéletében az amatőr sport utánpótlás bázisaként szerepeljen (Bács, 2011). Ezzel lehetőséget biztosít a sportolóknak arra, hogy a felsőoktatási intézményben eltöltött időszak alatt az egyetem klubjában sportoljanak tovább, miközben egyetemi diplomát szerezhetnek, mely segíti jövőbeli belépésüket a munkaerő-piacra (1. ábra).

DEAC Sport NK Kft. és DEAC Egyesület működési háttere

A Debreceni Egyetemen a versenysportot a 2005 előtti időszakban a DEAC, DASE és Medikus Egyesületek képviselték. Az egyetem Sportkoncepciójának elkészítésekor az egyetem vezetése egy olyan struktú-

1. ábra: A Debreceni Egyetem sporttal kapcsolatos területei (2011)

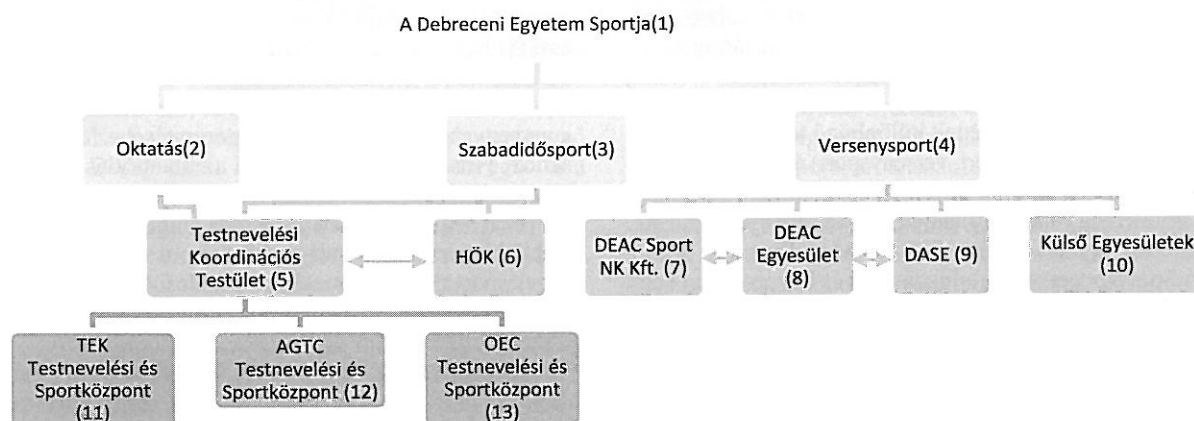

Figure 1: Areas Connected to Sport at the University of Debrecen (2011)

Sport at the University of Debrecen (1), Education(2), Leisure Sport(3), Competitive Sport(4), Coordination Body for Physical Education(5), Autonomia Studentesca(6), DEAC Sport NK Ltd.(7), DEAC Sportclub(8), DASE(9), Other external clubs(10), Physical Education and Sport Center/ TEK(11), Physical Education and Sport Center/AGTC(12), Physical Education and Sport Center/OEC(13)

⁴Élsportoló: sportágában az egyéni csúcsteljesítmény elérésére törekszik, melynek alapján hazai és világviszonylatban a legjobbak között tartják számon.

⁵Versenysportoló: „Versenyszerűen sportoló (a továbbiakban: versenyző) az a természetes személy, aki a sportszövetség által kiírt, szervezett vagy engedélyezett versenyeken, vagy versenyrendszerben vesz részt. A versenyző vagy amatőr, vagy hivatásos sportoló.” (2004. évi I. Sporttörvény).

rában gondolkozott, amely világos, átlátható és nem utolsó sorban, amelyben a sportolók felkészítésével és versenyeztetésével kapcsolatos feladatok megoldottak és a sportélet mind a három területén előrelépést jelentenek (DE Sportkonceptió, 2011).

A 2004. évi Sporttörvény sportvállalkozásokra vonatkozó paragrafusa lehetőséget adott arra, hogy 2006 júliusában megalakuljon a 100% egyetemi tulajdonban lévő, az egyetem központi egyesületeként, gazdasági társaságként működő Debreceni Egyetemi Atlétika Klub (DEAC) Sport Kft. A DEAC Sport Kft. megalakulásának legfőbb célja az volt, hogy cégszerű működésével biztosítsa a szakosztályok számára a versenyeztetéshez szükséges feltételeket a támogatások és pályázat útján befolyt összegek produktív felhasználásával. Ez a szervezeti forma megfelelt annak az elvárásnak, hogy a Debreceni Egyetem jogilag irányítása alatt tarthassa saját sportszervezetét és felügyelhesse annak tevékenységét.

A 2006. évi IV. törvény életbelépésével bekövetkező jogszabályváltozások lehetőséget teremtettek ahhoz, hogy gazdasági társaságok is működhesseken nonprofit társaságként, mely lehetőséggel élve cégbírósági bejegyzés alapján a sportszervezet 2008-tól DEAC Sport Nonprofit Közhasznú Kft.-ként működik tovább. Ennek előnye, hogy a Nonprofit Közhasznúként működő szervezetek támogatásban részesülhetnek – ahol a támogató cégek adóalap csökkentő kedvezményben, a támogatást nyújtó magánszemélyek pedig adókedvezményben részesülnek, illetve a pályázatok beadásánál szintén feltétel, hogy a szervezet nonprofit közhasznú formában működjön (IV. törvény, 2006). Ennek előnyeit felismerve választotta a sportszervezet ezt a működési formát. A Debreceni Egyetem és a DEAC Sport NK Kft. szerződéses kapcsolatban állnak egymással és ennek megfelelően együttműködési megállapodás rögzíti a versenysport működtetésével kapcsolatos feladatokat és kötelezettségeket. Az egyetem biztosítja a közhasznú működéshez szükséges, költségvetésben meghatározott összegű támogatást, valamint támogatja a DEAC színeiben versenyző sportolók sportösztöndíj pályázatát is. A DEAC Sport NK Kft. együttműködik az egyetem sportéletének különböző területeivel (testnevelés, szabadidősport, versenysport) és a DEAC Egyesülettel, részt vesz az egyetemi sport-infrastruktúra fejlesztésében, valamint működteti és versenyezteti a DEAC szakosztályait (Együttműködési Megállapodás, 2011). A Sportkonceptió kidolgozásával és bevezetésével egy időben az egyetem megfogalmazta azt az elképzelését, hogy a korábbi, egyetemi kötődésű, magánszemélyek egyesüléseként működő egyesületek (DEAC, DASE,) fennmaradjanak és továbbra is működjenek a DEAC Sport NK Kft. központi szerepe mellett is (Nagy, 2005). A versenysport ilyen rendszerben történő működtetését indokolta teszi, hogy a 2004. évi I. törvény 16. § (1)-ben megfogalmazott törvényi előírásoknak megfelelően működő sportegyesületek az amatőr versenysport színtereiként funkcionálnak, ezáltal jelentős szerepük van a 18–23 éves korosztály sportolási lehetőségeinek biztosításában.

2010-ben a sporttal kapcsolatos adótörvények változása kedvező feltételeket teremtett ahhoz, hogy 2011-ben a sport szervezeti átstrukturálására és továbbfej-

lesztésére kerüljön sor. A sporttörvény által biztosított lehetőséggel élve, melynek értelmében „*az egyesület és a tulajdonában álló sportvállalkozás az indulási jogokat egymás között átadhatja*” (CLXXII. törvény, 2011), a tulajdonosi viszonyok átalakítását tették lehetővé (Bács, 2011). A korábban 100% egyetemi tulajdonban lévő DEAC Sport NK Kft.-ben 2011 novemberétől a Debreceni Egyetem 97%-os, a DEAC Egyesület 3%-os tulajdonrésszel rendelkezik. A DEAC Egyesület ebben a szervezeti formában segítséget nyújt a DEAC Sport NK Kft.-nek a látványcsapat-sportágak utánpótlás rendszerének működtetéséhez és versenyeztetéséhez, valamint támogatási kérelmet nyújt be az illetékes sportági szövetségekhez a látványsportágakat illetően (Együttműködési megállapodás, 2011).

A látvány-csapatsportok támogatásáról szóló jogszabályok 2011. június 30. napjával léptek életbe. A TAO, amely a látvány-csapatsportágak új finanszírozási rendszere, tulajdonképpen közvetett állami támogatás, melynek lényege, hogy az adózó a társasági adóját a sportban meghatározott területek támogatására fizeti be, sportfejlesztési programokat finanszíroz, melyért cserébe adókedvezményre jogosult. A sporttámogatás ilyen formában hozzájárul a klubok működési feltételeinek javításához azáltal, hogy a versenyeztetéssel járó költségek nem terhelik teljes egészében a sportszervezetet (Fazekas, 2011). A sportszervezeteket a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény érinti a legjobban, mely a TAO-n belül 5 finanszírozási területet határoz meg (Vörös, 2012). A DEAC Sport NK Kft., a DEAC Egyesület és a DASE is azon sportszervezetek közé tartozik, amelyek részesedtek a központi finanszírozás ezen formájából, mely a sportszervezetek hatékonyabb működéséhez és gazdálkodásához a pénzügyi forrás egy részét fedezi, a kötelező önrész egy részét a Debreceni Egyetem biztosítja. A pénzügyi források megteremtik a feltételt olyan szakmai programok megvalósításának, amelyek az utánpótlás-korosztályok fejlesztésére irányulnak. Tárgyi eszköz beruházás révén lehetőség van modern edzéseszközök beszerzésére, valamint a támogatásból megvalósuló infrastrukturális fejlesztések is hozzájárulnak a versenysport feltételeinek megteremtéséhez és javításához. Finanszírozható továbbá az utánpótlás-korosztályoknál alkalmazott edzők továbbképzése is. A TAO pályázat segítségével az egyetemi kluboknál kialakult stabilabb pénzügyi háttér egyben alapul szolgál a tehetős sportolók tervezhető felkészülési és továbbtanulási feltételeinek biztosításához (Lente-Puskás, 2012).

Versenysportolók az egyetemi klubokban

A magyar országgyűlés által elfogadott 2011. évi LXXVIII. törvény értelmében az egyetemi klubban versenyző, hallgatói jogviszonnyal rendelkező amatőr sportolók a sportági szakszövetségek által meghatározott korig utánpótlás korosztályú versenyzőknek tekinthetők függetlenül attól, hogy melyik versenyszerkesztésben szerepelnek. A sportági szakszövetségek versenykiírása szabályozza a bajnoki rendszerben induló, korcsoportokra vonatkozó előírásokat, amelynek alapján a versenyzők nevezése történik.

A Debreceni Egyetemre felvételt nyert azon versenysportolók számára, akik egyetemi tanulmányaik mellett nem a legmagasabb szinten kívánják folytatni sportolói pályafutásukat, a DEAC Sport NK Kft., a DEAC és DASE Egyesületek biztosítják a versenyzési lehetőséget a sportági szakszövetségek által kiírt bajnokságokban, kupákban. Jelenleg a Debreceni Egyetemhez kötődő sportszervezetekben 761 fő igazolt sportoló van, felnőtt korcsoportban 296, utánpótlás korcsoportban 465 versenyző képviseli az egyesületet (2. ábra). A Debreceni Egyetem klubjával a versenyzők az egyetemi időszak végéig, a hallgatói státusz megletének idejéig vannak szerződéses jogviszonyban (Sándor, 2010).

2. ábra: Igazolt sportolók eloszlása a Debreceni Egyetem sport egyesületeiben a 2013. évben (N=761)

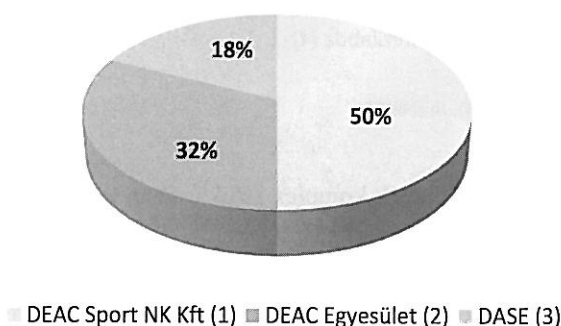

Figure 2: Athletes in University Sport Clubs in 2013 (N=761)
DEAC Sport NK Ltd.(1), DEAC Sportclub(2), DASE(3)

Annak ellenére, hogy az elsődleges cél az utánpótlás bázis fenntartása és bővítése, az egyetemen már végzett, korábban a klubban sportolók számára lehetőség van felnőtt korcsoportos versenyzőként továbbra is a DEAC színeiben versenyezni. A DEAC Sport NK Kft.-ben jelenleg 12 szakosztályban 380 fő igazolt sportoló van, akik közül 223 a felnőtt, és 157 az utánpótlás korcsoportos versenyző. A DEAC Egyesületben a labdarúgó- és a futsal szakosztályhoz összesen 244 sportoló tartozik, itt a felnőtt korcsoportban 54 fő, az utánpótlás korcsoportokban 190 fő igazolt versenyző van. A DASE-ban a 137 fő szintén a labdarúgó- és a futsal szakosztályokban versenyez. Az adatok rávilágítanak arra, hogy a DEAC Sport NK Kft. központi szerepe mellett a másik két sportszervezetben működő szakosztályok is fontos színterei az egyetemi sportnak (3. ábra).

Az utánpótlás korcsoportok indítása és a rendszer felépítése 2011-óta folyamatos. Az öt látvány-csapat-sportág közül a DEAC Sport NK Kft.-ben, a DEAC Egyesületben és a DASE-ban a labdarúgás, kosárlabda és a kézilabda sportágakban történt meg az utánpótlás rendszer kiépítése, amelyhez 2012-ben a futsal is csatlakozott (4. ábra). Az eredmények azt mutatják, hogy a két legnépszerűbb sportág a labdarúgás és a futsal, mely igazolja az ifjúsági populációk nagymintáin mért sportágválasztási trendeket is (Perényi, 2011). Az említett két sportág 25%-kal több sportolónak biztosít versenyzési lehetőséget, mint a további két labdajáték. A sportolók ebben a két sportágban, 32 csapatban NB I, NB II és megyei szinten versenyeznek. Kosárlabda

sportágban 2012-ben kezdte meg működését a Debreceni Kosárlabda Akadémia, mely a Debrecen Városi kosárlabda klubokat, utánpótlás-nevelési egyesületeket felmenő rendszerben, korosztályonként foglalja magába (Becsky, 2013). Ebben a rendszerben a DEAC Sport NK Kft. az egyetemi évek alatt biztosítja sportolói számára a versenyzési lehetőséget. Kézilabda sportágban jövőbeli cél az akadémiai rendszer felépítése, mely megvalósításának első lépéseként 2012-ben elkezdődött az utánpótlás rendszer kiépítése. A látvány-csapat sportágak közül az egyetemi kötődésű kluboknak létesítmény hiányában jelenleg nincs vízilabda szakosztálya, így ezen sportág igazolt sportolói a Debreceni Vízilabda Sportegyesület tagjai.

3. ábra: Igazolt sportolók elemszáma a Debreceni Egyetem sport egyesületeiben korosztályonként a 2013. évben

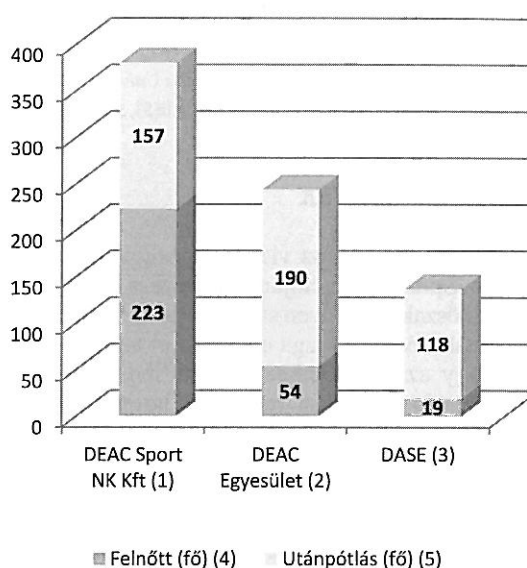
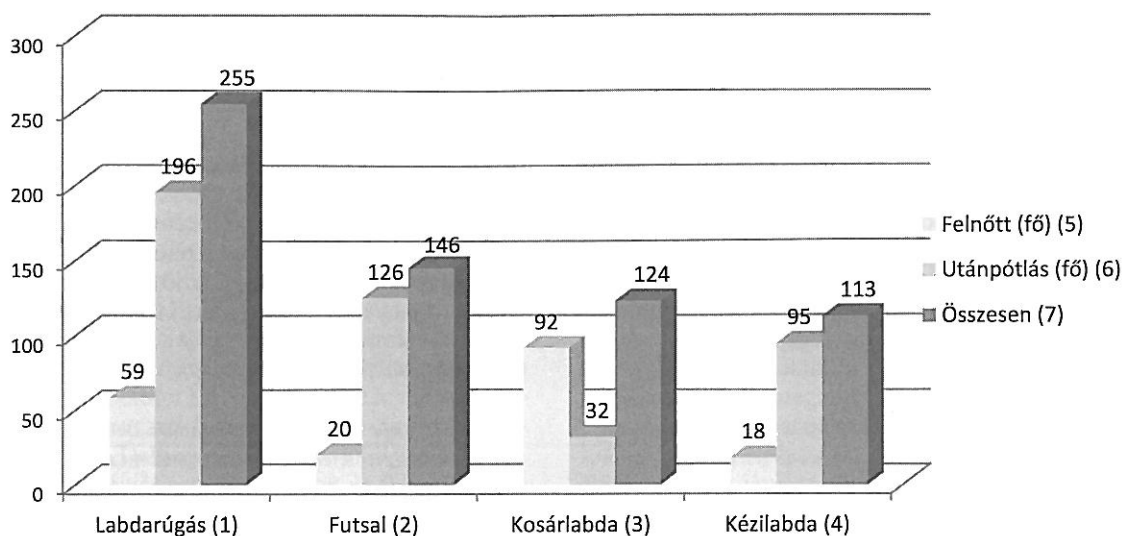

Figure 3: Distribution of Athletes in University Sport Clubs
DEAC Sport NK Ltd.(1), DEAC Sportclub(2), DASE(3), Adults (person)(4), Youth players (person)(5)

A négy labdajáték sportolói létszáma és korosztályos megoszlása az egyetemi klubokban azt mutatja, hogy a legmagasabb sportolói létszám labdarúgás sportágban valósult meg. Ebben a sportágban széles utánpótlás bázist sikerült felépíteni, amit az utánpótláskorú sportolók magas létszáma igazol a felnőtt korosztályos labdarúgók létszámához viszonyítva. A futsal, kosárlabda és kézilabda szakosztályok létszáma nem mutat jelentős különbséget. Kosárlabda sportágban – ellentétben a másik három labdajátékkal – a felnőtt korcsoportos versenyzők száma majdnem háromszorosa az utánpótlás korosztályú versenyzőkének, mely a Debreceni Kosárlabda Akadémia felépítésében a DEAC Sport NK Kft. szerepének megfelelően a 17–23 éves korosztály versenyeztetését biztosítja. Az adatokból úgy tűnik, hogy futsal és a kézilabda sportágakban a kosárlabdához képest – hasonlóan a labdarúgásban feltárt eredményekhez – egy szélesebb körű utánpótlás bázis kiépítése valósult meg.

4. ábra: Igazolt sportolók elemszáma a Debreceni Egyetem sportegyesületeiben sportáganként és korosztályonként (2013)

 Figure 4: The Most Popular Sports at the University of Debrecen (2013)
 Football(1), Futsal(2), Basketball(4), Handball(5), Adults players(5), Youth players(6), In total(7)

KÖVETKEZTETÉSEK

Jelen tanulmány azt vizsgálta, hogy a Debreceni Egyetem Sportkoncepciójának változása a 2005–2013 közötti időszakban milyen strukturális és finanszírozási változtatásokat vont maga után a sport területén, valamint hogy az egyetemhez tartozó sportszervezetek kapcsolat- és működési rendszere hogyan alakult a vizsgált időszakban, különös tekintettel a DEAC Sport Nonprofit Közhasznú Kft., a DEAC és DASE Egyesületek között fennálló együttműködésre. Az eredmények azt mutatják, hogy a Debreceni Egyetem sportéletében a sport stratégiai és koncepcionális megközelítése a vizsgált időszakban jelentős változást hozott az integrációt megelőző időszakhoz képest. A sportélet külön-

böző területeinek komplex struktúrában történő működtetése átláthatóbbá és tervezhetőbbé tette ezen területek működését. Jelen tanulmány rávilágít arra is, hogy a törvényi szabályozások és a jogszabályok változásai lehetőségeket, de egyben elvárásokat is jelentettek az egyetemi sport fejlesztési irányjaiban. Ennek következményeként strukturális és finanszírozási változtatások váltak szükségessé a sporttal kapcsolatos területek viszonylatában, melyek a vizsgált időszakban a Sportkoncepció folyamatos változtatásához vezettek. A folyamat, amely 2005-ben elindult mindenképpen előre mutató, ám nem lehet véglegesnek tekinteni, folyamatos fejlesztést igényel. A Debreceni Egyetem által kidolgozott és alkalmazott modell úgy gondolom követendő példa lehet más egyetemek számára is.

IRODALOM

1996. évi LXXXI. törvény (1996): A társasági adóról és az osztalékadóról.
2004. évi I. törvény (2004): A sportról.
2006. évi IV. törvény (2006): A gazdasági társaságokról.
2011. évi CCIV. törvény (2011): A nemzeti felsőoktatásról. III. fejezet 11 § (2) bekezdés.
2011. évi CLXXII. törvény (2011): A sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról. Magyar Közlöny. 74: 22163–22164.
2011. évi CLXXV. törvény (2011): az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról.
2011. évi LXXXII. törvény (2011): a sport támogatásával összefüggő egyes törvények módosításáról.
- 39/2011 (VI. 30.) NEFMI rendelet (2011): A látvány-csapatsportok támogatásával összefüggő sportfejlesztési program jóváhagyására és a támogatási igazolás kiadására irányuló hatósági eljárásban fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról. Magyar Közlöny. 74: 22192–22193.
- Bács Z (2011): A magyar sport működési szerkezetének lehetséges szegmense: a felsőoktatási sportszervezetek. MSSZ 2011/3. 12. 47: 21–23.
- Bács Z. (2011): A Debreceni Egyetem Sport Koncepciója.
- Becsky I.(2013): A Debreceni Kosárlabda Akadémia: vízió és megvalósulás TAO Konferencia. Debrecen.
- Debreceni Egyetem Szenátusi Határozat (2011)
- Debreceni Egyetem Testnevelés Ügyrendi Szabályzata (2011)
- Együttműködési megállapodás DEAC Sport Nonprofit Közhasznú Kft. – DEAC egyesület (2011)
- Együttműködési megállapodás Debreceni Egyetem – DEAC Egyesület (2011)
- Együttműködési megállapodás Debreceni Egyetem – DEAC Sport Nonprofit Közhasznú Kft. (2011)
- European Commission: Athletes to Business; EOC EU Office – Guideline: Promoting Dual Career in the EU (2011): http://www.forumelitesport.org/sites/default/files/A2B_guidelines_final.pdf, letöltve 2013. 04. 10.
- European Commission: Sport: Education and training in sport (Last update: 07 February 2013). http://ec.europa.eu/sport/what-we-do/education-and-training_en.htm, letöltve 2013. 04. 10.

- Fazekas A. (2011): A sportfinanszírozás közvetett állami támogatásának új modellje. Polgármesteri Hivatal. Szolnok. <http://honlap.hu/pages/szechenyiterv/contents/static/31/doc/sportbarat-ado-loadas-komplex-07-14-pdf.pdf>, letöltve: 2012. 04. 22.
- Hajós Alfréd Terv (2013): Vezetői összefoglaló. Az egyetemi-főiskolai sport szakmai programja 2013/2020. Magyar Egyetemi-Főiskolai Sportszövetség. Budapest.
- Istvánfy Cs. (2012): Beszámoló a Magyar Olimpiai Bizottság elnöksége részére az Olimpikon Életút programról (szóbeli közlés).
- Lente-Puskás A. (2012): Sportoló egyetemista – egyetemista sportoló: Szabályozás és megvalósítás a Debreceni Egyetemen. [In: Perényi Sz. (szerk.) TSM Konferencia kiadvány.] 168–175.
- Nagy Á. (2005): A Debreceni Egyetem Sportkoncepciójának alapjai.
- Nagy Á. (2010): A sportmenedzselés- és szervezés fejlesztési lehetőségei a Debreceni Egyetemen. Doktori PhD értekezés, Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma. Debrecen.
- Országgyűlési határozat a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról (2007): 65/2007. (VI. 27.). Magyar Közlöny. 81: 5851–5883.
- Perényi Sz. (2011): Sportolási szokások: Sportolási esélyek és változástrendek. [In: Bauer B.–Szabó A. (szerk.) Arcatlan(?) Nemzedék.] Belvedere Meridionale Kiadó. Szeged. 159–184.
- Sándor M. (2010): A debreceni futball képes kalauza. DVSC Futball Szervező Zrt. Debrecen.
- Vörös T. (2012): A látvány-csapatsportok támogatásával összefüggő társasági adó törvénymódosítás lehetséges társadalmi-gazdasági hatásai. MSSZ 2012/3. 13. 51: 36–40.